

Jesus' eerste gelijkenis, de gelijkenis van den Zaaiër, beweert zich dan ook geheel op botanisch terrein. Jesus teekent ons nauwkeurig voor, hoe 't met het uitgestroopte zaad pleegt toe te gaan, wat onderscheiden gevallen zich hierbij voordoen, en hoe uiteenlopend, al naar den bodem waarop het zaad valt, de uitkomst is. Heel de gang van het Evangelie in de wereld wordt alzoo in het beeld van het lot van eenige tarwekorrelen ons voorgesteld. En heel die plantenwereld, zoo ge er maar een oog voor hebt, toont en teekent u, hoe het toegaat in de wereld van den geest.

Dit geldt ook van het geloof. Of is er niet een zaad des geloofs, een wortel des geloofs, een ontkiemen van het geloof, een verdorren of rijpen van het geloof, en een geloofsvrucht.

Wie nou enkel van geloof, zonder meer, afweert, staat voor een algemeenheid, die alle verder inzicht uitsluit. Daarentegen, wie ook bij het geloof zaad, wortel, kiem, rijping en vrucht begint te onderscheiden, merkt van zelf, hoe het geloof vorm en gedaante voor hem gaat aannemen, en juist dit maakt 't hem mogelijk om de onderscheidene werkingen in en van het geloof te verstaan.

Neem nu de droeve tegenstelling die zich zoo telkens voordoet, dat een geloovig vader eerst dacht dat zijn kinderen in het geloof opgroeiden, en nu onder het opgroeien van zijn kroost merkt, dat niet het Koninkrijk der hemelen, maar de wereld hun hart heeft.

Het komt thans reeds minder voor dan een dertig jaar geleden, maar het komt toch nog voor, en waar het voorkomt is het voor een vader, die in der waarheid zijn ziel voor een Heere Jesus Christus heeft overgegeven, een o, zoo pijnlijke, zoo bittere smart.

Was er dan eerst in zijn lieve kind geen geloof? Leerde het zijn morgen- en avondgebede, aan moeders schoot neergeknield, niet in stilten eerbiedig aan? Kwam het niet met een luisterend oor bij vader staan, als vader heel het gezin om zich vereenigde en uit Gods Woord las? Leefde het in de Zondagschool niet met de andere kinderen mee? Deed de dienst in Gods Huis, ook al begreep de kleine er niet veel van, toch het kind niet plechtig en indrukwekkend aan? Zag het niet met gespannen oogen toe, als de Heilige Doop aan andere kleinen werd toebedeeld? Zong het niet op vroolijken toon met van „Kent gij dien naam nog niet. Dien naam draagt mijn Heiland, mijn lust en mijn lijd!“ Ja, kwam er niet soms heilige verontwaardiging op uit zijn kinderhart, als uw lieveling anderen met het heilige hoorde spotten?

Ge waart door dat alles zoo vast ingeleefd in de overtuiging, dat uw lieveling even vast in het geloof stond als gij zelf. Soms kreest ge zelfs den indruk, dat naar zijn jaren genomen, het geloof zich bijzonder vroegrijp in zijn kinderhart ontwikkelde had. En als 't dan later toch niet in de hand tusschen het hart van uw kind en het hart van uw Heiland Israelfelde, hoe diep smartelijk, hoe gierend, hoe om 't voor uw God te klagen, was dan niet de terugslag?

En toch, had Jesus zelf, in zijn gelijkenis van den zaaiër, u de mogelijkheid dat het zoo loopen kon, niet voorgetekend? Er wordt een tarwezaad uitgeworpen. De zaadkorrel valt neer op een plaats, waar weinig diepte van aarde is. Juist daarom straalt de zon er straf op uit. De korrel ontkiemt snel. Uit die kiem schiet welig een stengel op. Maar nu vangt 't te veel son op. Voor die hitte wordt te weinig sap uit de diepte opgevoerd. De fout was, dat er geen wortel in de diepte was geschoten. En nu verdort op eens het groen aan den stengel. Dra buigt zich die stengel en slaat neer. En heel de plant is weg, juist omdat ze te snel was opgeschoten. En omdat ze geen wortel had, is ze verdort.

Landman bij uw kind zijn, is een zoo teedere levenszaak. De profeet Jesaja zegt van den landman op den akker bij zijn ploegen en eggen, bij zijn saaien en wieden, dat zijn God hem onderwijst, dat zijn God hem leert. (Jesaja 28:28) Maar als 't er op aankomt om landman bij het geloof van zijn kind te zijn, waant zoo menig vader en zoo menig moeder, dat zij zelf er de kunst wel van verstaan.

Wat, zoo waant men dan, zou dat zeggen van Jesus van het zaad, dat te weinig diepte van aarde had, ook op mijn kind betrekking hebben. Jesus zelf zegt immers in de verklaring van deze gelijkenis, dat hier sprake is van personen die „gegergd worden door vervolging en verdrukking om des Woords wille“; en dit is immers op mijn kind niet van toepassing. Vervolging is er niet meer. Dat was zoo in oude tijden. Nu niet meer. En zoo las men over dit woord van Jesus, zonder er veel op te letten, heen!

Was dit nu niet mis gezien? Of is het dan niet waar, dat een knaap onder het opgroeien, zodra hij saamkomt en om moet gaan met andere knapen uit ongelooft gesinnes, bijna altoos om zijn geloof bespot en uitgelachen wordt? En uitgelachen te worden, is dat voor zulk een knaap niet een harde zaak? Is het zoo onnatuurlijk, dat hij dan al spontig naar liever van zijn geloof zwijgt? Is met dit zwijgen zijn kinderlijk geloof niet reeds geknakt? En als hij nu merkt, dat hij, met niet alleen te zwijgen, maar door zelf met de anderen mede te doen, eere in de jongenswereld behaalt, ligt dan de verzoeking niet voor de deur, om voor deze vervolging door dien spot uit den weg te gaan, en later zelf om zijn eerst zoo kinderlijk geloof te lachen?

Dan groeit hij op, en komt in aanraking met wetenschappelijke kringen, waarin het eene geeft als men de wetenschap volgt, en half medelijdend op het geloof neerziet. Dit geloof was vroeger goed, maar nu niet meer. Dat zijn vader nog geloof, kan hij daarom nog wel verklaren, maar hij zelf staat er te hoog, is er te ontwikkeld, te wijs voor. En zoo nadert almeer het bange oogenblik, dat hij 't zijn vader roddelt zeggen moet: „Lieve Vader, het zal u wel seer doen, maar 't ligt er toe. Ik vind 't prachtig zoals u geloof, om ik heb er allen eerbied voor. Maar ik ben er aan vervreemd“.

En dan weent die vader, zoo hij zijn kind liefheeft. Maar de breuke is er, en die breuke werkt door. Het kinderlijk geloof van zijn kind had hem zoo aangetrokken. Maar het had geen wortel. En daarom is 't verdort.

Als de zaadkorrel zich uit zijn omhulsel ontplooft, schiet er tweeledig uit: een steeg naar boven, dat is hier de persoonlijke ontwikkeling van het geloof, maar ook een wortel die in de diepte indringt, en dat is hier de inplanting van het leven Gods. Dat eerste zien we, en daar verheugen we ons in, het tweede gaat in het verborgene toe, en dit zien we niet. Toch

merkt de kenner al spoedig aan den opschietenden stengel, of die gezond, krachtig en glanzend is, dan wel te zij, te zwiepden en te dof.

Wie tendere de heilige kunst verstaat, zal daarom de geloofsontwikkeling bij zijn kind niet te vroeg uitlokken, en het uitschieten van het lot aan den stengel niet te warm toelaten, maar steeds er op uit zijn, om de innigheid, die uit die diepte opkomt, bij 't kind te toetsen, en is die innigheid er nog niet, eer den in dien groei van het lot en het blad pogen te stuiten, dan dien in zijn kind te prijzen. Als wortel en stengel tegelijk naar beneden en naar boven gaat, zal de uitgang van het geloof natuurlijk wezen. De „wonderkinderen“ die zoo vroeg in het geloof opbloeden, verkeeren altoos in gevaar.

En dan de omgeving, waarin ge uw kind plaatst, de school waar ge 't heenrendt, de omgang waar ge uw kind inleidt. Zijt ge daarin niet te onvoorzichtig geweest? Hebt ge uw kind niet blootgesteld aan meer verzoeking dan het nog dragen kon? En dan, heeft uw kind van u zelf, in uw huis, wel steeds den indruk gekregen, dat het geloof bij u uit diepen wortel opkwam? Dat het bij u en in uw huis boven alles ging? Dat achter uw woord, en uw gebeld de innigheid van het herboren leven school?

We vragen slechts. Het zelfverwijt kan zoo bitter zijn. En toch, door dit zelfverwijt moet zulk een vader heen. Bij zijn afgevalen kind moet hij niet zijn kind aanklagen, maar zelf in de diepte.

Waarom? Omdat er alleen zoo nog hoop blijft. Het kon immers zijn, dat er toch nog een wortel van geloof bij zijn kind overbleef. En al is dan vlak bij den wortel heel de plant afgesneden, dan kan er toch nog een rijkje uit den afgehouwen tronc uitschieten, en een scheut uit dien wortel naar vrucht voortbrengen. Dan was er wel afval, maar geen vervallen zijn. Dan kan de uitkomst nog heerlijk wezen. Zoo zelfs, dat al mocht gij zelf hier op aarde het opwakken van de liefde van uw kind voor zijn Heiland niet meer beleven, ge toch eens uw lieve kind als een gezaligde in het Vaderhuis zult mogen opwachten.

Maar dan moet de vernedering voor God en het zelfverwijt diep gaan, om te verhoeden, dat ge den wortel, die in 't hart van uw kind bleef, niet onvoorzichtiglijk verstuikt, maar veeleer steeds besproeit wat anders zoo licht geheel zou versterven, en dan dat ge met de liefde van uw hart koestert, wat anders zoo lichtelijk geheel zou verdorren.

Amsterdam, 8 April 1910.

De Britsche Bond van matigheids- en geheelonthouders genootschappen publiceert telken jare in de Times een statistiek van hetgeen de Engelse bevolking aan alcoholische dranken heeft uitgegeven. Over het afgelopen jaar bedroeg dat — wij ontleenen de cijfers aan een correspondentie in de Telegraaf — de reusachtige som van f 1.861.949.280, dat is bijna twee milliard. Over de 45 miljoen inwoners van Britannië verdeeld, geeft dit f 41.35 per hoofd. Feitelijk zou men echter, om tot een juiste berekening te komen, hiervan moeten aftrekken de kinderen, de geheelonthouders en zij die slechts een enkele maal een glas wijn of bier gebruiken. De heer George Wilson, secretaris van genoemde Bond, meent dat de gewone drinkers een bedrag van f 1.50 per week aan alcoholische dranken uitgeven, wat zeker niet te hoog geschat is.

Zulke cijfers spreken, om een Engelse uitdrukking over te nemen, boekdelen. Een volk, dat bijna twee milliard jaarlijks voor alcoholische dranken besteedt, is wel een aanklacht tegen den Christelijken naam. Al is wat Engeland jaarlijks uitgeeft voor Kerk, Armen en Zending zeker niet gering te schatten, toch zinkt dit in het niet bij zulk een reuzenbedrag. En wanneer men vooral in de kringen der socialistischen met zekere voorliefde spreekt van den armen, uitgebuiten arbeider, die machteloos zou wezen, om voor zijn eigen pensioen ook maar iets bij te dragen, toonen zulke cijfers toch wel, dat er ook door den arbeider heel wat bezuinigd kon worden, indien er minder aan den drankduivel geofferd werd. Het Alcoholicisme verslindt schatten, die beter besteed, voor een goed deel het sociale vraagstuk zouden oplossen.

Geluklijk mag hieraan toegevoegd, dat in de laatste jaren dit bedrag in Engeland althans niet stijgt, maar daalt. Zelfs is de totaal-uitgave voor 1909 ongeveer f 125.000.000 minder geweest dan in 1908. Verschillende oorzaken hebben hiertoe, gelijk de heer Wilson opmerkt, bijgedragen. De toenemende liefhebberij voor de sport werkt het drankmisbruik tegen. De Overheid betuigde het kwaad door verhoogde accijns- en vergunningabelastingen. Maar vooral moet met eere genoemd worden de arbeid der matigheids- en geheelonthouders-genootschappen. Verheffing van het zedelijk peil, waarop het volk staat, is het beste geneesmiddel tegen dit ergerlijke kwaad.

Zeker is de toestand in ons vaderland niet zoo erg als in Engeland, al staan ons hier geen officiële cijfers ter beschikking. Maar Nederland gaat daarom niet vrij uit. Vergeleken met landen als Zweden en Noorwegen speelt het drankmisbruik in Nederland zelfs een zeer groote rol. Te meer moet daarom elke poging worden toegelicht om het drankmisbruik ook onder ons volk te beperken. Moge deze roeping inzonderheid onder de Christenen steeds beter worden verstaan.

Het bericht, dat deser dagen uit Amerika overkwam en in onze pers de ronde deed, dat Prof. Hilprecht in het archief van den tempel te Nippoor documenten zou gevonden hebben, die nog van vóór den Zondvloed afkomstig zouden zijn en waarin nevens allerlei bijzonderheden over de geschiedenis der eerste menscheid, ook gewag zou zijn gemaakt van het bouwen van de ark, heeft wel in bijzondere mate de aandacht getrokken en is door verschillende Christelijke bladen overgenomen, als een nieuw bewijs voor hetgeen de Schrift aangaande den Zondvloed ons leert. Nu is zeker de uitnemende naam, dien

Prof. Hilprecht bezit op Assyriologisch gebied, waarborg, dat hij niet te lichtvaardig tot zulk een sensationele publicatie zal overgaan. Ook was het reeds bekend, dat volgens een oude Babylonische overlevering er geschriften waren opgesteld vóór den Zondvloed, die later opnieuw zouden zijn teruggevonden. En evenzeer heeft het de aandacht reeds lang getrokken, dat onder de Zondvloed-verhalen, die bij verschillende oude volkeren voorkomen, het Zondvloedverhaal der oude Babyloniërs de meeste overeenkomst vertoont met dat uit de Heilige Schrift. De Schrift zelf wijst ons naar Babel als de eerste stad, die na den Zondvloed gebouwd is, en de mogelijkheid is dus niet buitengesloten, dat in de oude tempelarchieven nog verrassende ontdekkingen zullen gedaan worden, die licht verspreiden over de oudste geschiedenis der menscheid.

Toch zal men wel doen, met eerst rustig af te wachten, dat de oorkonden, waarop Prof. Hilprecht doet, in het licht zijn gegeven en aan een streng wetenschappelijk onderzoek zijn onderworpen. De Apologetiek, vooral van Engelseche en Amerikaanse zijde, heeft reeds zoo vaak misgrepen gedaan, dat zekere behoedzaamheid en voorzichtigheid hier wel eisch zijn. Zoo menig bewijs, dat aan deze oude oorkonden voor de echtheid van het Schriftuurlijk verhaal ontleend heette, bleek achteraf op misverstand of vergissing te berusten. En juist zulke vergissingen doen schade aan de goede zaak, die men voorstaat.

Naar aanleiding van wat we schreven over de moties, op sommige klassicale vergaderingen aangenomen, om bij de Overheid op weder-invoering der doodstraf aan te dringen, ontvingen we het volgende schrijven, dat we hier een plaats verleen:

Grootegast, 30 Maart 1910.

Mijnheer de Redacteur!

Mag ik voor onderstaand stukje een plaatsje in uw weekblad?

Het betreft uw schrijven in *De Heraut* van 11 Maart 1910 over de wederinvoering van de doodstraf.

Met bijzondere attentie is dit stukje door mij en collega's uit de klassis Grootegast gelezen, vooral omdat deze klassis een voorstel betreffende deze zaak heeft aangenomen.

In bedoeld stukje werd afgekeurd, dat de Kerk bij de overheid sonde aandringen op wederinvoering der doodstraf. Het zou strijden met het karakter der kerk, die liefde en barmhertigheid moet prediken.

Erlijk gezegd, Mijnheer de Redacteur, was uw schrijven mij en andere broeders niet recht duidelijk, en enkelen kregen er zelfs een ongunstigen indruk van.

Het „Ecclesia non sinit sanguinem“ werd hier niet begrepen. Wat de Kerk drijft, om wederinvoering der doodstraf te verzoeken bij de overheid, is, dat Gods ordinantie die doodstraf gebiedt voor den moordenaar. En deze ordinantie Gods wordt weer wakker voor het besef, nu in de laatste tijden moord en doodslag aan de orde van den dag zijn.

De Kerk is pilaar en vastigheid der waarheid en heeft de waarheid af te kondigen en ook te doen doordringen tot de overheden. Zij heeft te getuigen, tijdiglijk, onzijdiglijk.

Mag de Kerk niet aandringen bij de Overheden op handhaving van Gods ordinantie?

Zoo neen, dan gaan de Kerken dikwijls buiten haar boekje. Want wat komen zij niet vaak met verzoeken tot de gemeentelijke Overheid, als 't betreft sabbatshetijding, afschaffing van de kermis, vervroegde kroegsluiting, enz.

In uw stukje staat verder, dat de Kerken wel in haar belijdenis mogen nitspreken, dat de Overheid het zwaard van God ontvangen heeft, om de doodstraf te handhaven tegenover degenen, die dat recht aan de Overheid ontzeggen.

En zou dan de Kerk aan de Overheid niet eens mogen verzoeken, om die ordinantie Gods ook uit te voeren? Is dat niet de Kerk in den dooden hoek drukken, gelijk de mannen van de revolutie doen?

En dan aan 't slot van uw stukje stond letterlijk: „Maar de Kerk heeft overal en ten allen tijde het als haar roeping beschouwd, waar de Overheid het zwaard gebruiken wil, eer voor barmhertigheid en genade te plichten, dan dat zij juist de uitvoering der doodstraf zou eischen“.

Werd hiermede bedoeld, dat de Kerk voor moordenaars, die volgens Gods uitdrukkelijke ordinantie de doodstraf moeten ondergaan, gepiept heeft en nog moet piepen voor ontfeining van de doodstraf uit een oogpunt van barmhertigheid?

Ik kan haast niet geloven, dat dit bedoeld is, maar uw schrijven, mijnheer de Redacteur, heeft dien indruk gemaakt. Indien dit de roeping der Kerk is, lijkt het er dan niet op, dat we komen op de lijn der moderne strafrechtbehoefte? In plaats van recht een valsche barmhertigheid?

Deze dingen, mijnheer de Redacteur, ben ik zoo vrij tot uwe kennis te brengen, met het bevelief verzoek, of u deze zaak ons in uw versiegezen blad nader wilt verklaren. Om verkeerde voorstellingen en meeningen weg te nemen, zou het zoo gewenscht zijn, wanneer u deze zaak eens wat breedvoeriger behandelde.

De klassis Grootegast heeft een besluit (geen motie) genomen, de e.k. particuliere synode van Groningen voor te stellen, aan de e.k. generale synode het voorstel te doen, om er bij de Hooge Overheid op aan te dringen de doodstraf weder in te voeren.

Indien dit besluit zou blijken verkeerd te zijn, dan zou deze klassis er van terug kunnen komen en zouden andere klassen en misschen particuliere synode's voor deze fout bewaard kunnen blijven.

U zou er mij en anderen en ik geloof vele broeders seer door verplichten, wanneer u ons duidelijk aantoonde, dat het niet tot de roeping der Kerken behoort, om de Hooge Overheid te verzoeken de doodstraf weder in te voeren.

Vertrouwende op uwe welwillendheid en bij voorbaat u mijn dank brengende, verblijft ik hoogachtend,

Uw Di. Dr.:

M. ELZINGA,

Geref. Predt.

Ons hoofdberaad, dat het niet op den weg ligt van kerkelijke vergaderingen om dergelijke moties aan te nemen, is zeker ondervangen door hetgeen de klassis Grootegast

tegest gedaan heeft, die geen motie aannam, maar een besluit doorzond naar de provinciale synode, om deze zaak bij de volgende Generale synode aanhangig te maken. Kerkrechtelijk is hiertegen geen het minste bezwaar, en we zegen zelf dezen weg als den eenig juiste aan.

Toch is hiermede, gelijk onze inzonderheid terecht opmerkt, ons tweede bezwaar niet vervallen. En gaarne zullen wij aan zijn verzoek voldoen, om dit bezwaar nog nader toe te lichten.

Dat de Kerk als pilaar en vastigheid der waarheid geroepen is ook aan de Overheid de ordinantie Gods te verkondigen, is door ons niet ontkend. Metterdaad doet onze Kerk dit ook, wat de doodstraf betreft, in haar Belijdenisschriften. In Art. XXXVI onzer Confessie staat, dat God de Overheid het zwaard in handen gegeven heeft tot straffe der bozen en bescherming der vromen. Reeds daarin ligt opgesloten, dat de Overheid niet alleen het recht, maar ook de roeping heeft om het zwaard te gebruiken. En niet minder duidelijk spreekt onze Kerk dit uit in antwoord 105 van onzen Catechismus, want daar staat, dat „de Overheid het zwaard draagt om den doodslag te weren.“ Daar deze Belijdenisschriften aan de Overheid zijn overhandigd als de geloofsbelijdenis onzer Gereformeerde Kerken, weet de Overheid dus zeer goed, hoe onze Kerken de roeping der Overheid in dit opzicht opvatten. Noodzaak om deze geloofsverzuiging opnieuw bij de Overheid uit te spreken, is er dus niet. Indien in onze Geloofsbelijdenis een zoodanige uitspraak ontbrak, zou er reden kunnen zijn; thans bestaat die noodzaak niet.

In de tweede plaats dient opgemerkt, dat onze Overheid zeker niet principieel het standpunt heeft ingenomen, dat er geen doodstraf mag plaats vinden, en het spreken van wederinvoering van de doodstraf ten deele onjuist is. De Overheid past de doodstraf in Indië zelfs niet zoo zelden toe, en ook in ons land bleef de doodstraf bij het leger nog altoos bestaan. Alleen in het gewone strafrecht is de doodstraf niet opgenomen. Maar hoezeer we dit ook met den inzender betreuen en daarin zelfs een afwijking zien van de ordinantie Gods, toch mag daarom de voorstelling niet gegeven worden, alsof onze Overheid principieel met de doodstraf zou gebroken hebben.

De vraag kan dus alleen wezen, of de Overheid op dit oogenblik reeds geroepen is om de doodstraf weer in te voeren, bijv. in gevallen van moord met voorbedachten rade, en of de Kerken geroepen zijn daartoe pressie op de Overheid uit te oefenen. Principieel hebben de Kerken zich uitgesproken in haar Belijdenis, dat de Overheid het recht van de doodstraf heeft, en kan haar dus niet ten laste gelegd worden, dat ze haar roeping, om aan de Overheid Gods Woord te verkondigen, niet nakomt. En principieel heeft de Overheid in ons land ook niet verklaard, dat de doodstraf ongeoorloofd zou wezen. De quaestie loopt dus alleen over de praktijk.

Hierbij nu houde men wel in het oog, dat de Overheid ook bij het handhaven van de ordinantie Gods steeds rekening heeft te houden met de volksconscientie. Prof. Geesink heeft in zijn jongste rectorale oratie hierop uitdrukkelijk gewezen en aangegeven, hoe de wetgeving door God aan Israël gegeven, ons hierbij ten voorbeeld moet wezen. De absolute eisch van het recht Gods blijft altoos het ideaal, waarnaar de Christelijke Overheid zich te richten heeft, maar ze heeft daarbij, wat de toepassing van dit recht aangaat, rekening te houden met de eigenaardige volksoverstanden. Zoo heeft de wetgeving van Israël de slavernij, de polygamie, het geven van een scheidsbrief, de bloedwraak enz. geregeld, niet omdat deze instituten op zichzelf goed waren, maar gelijk Christus het uitdrukt, om de hardigheid des harten van het volk.

En zoo ook zal een Christelijke Overheid, hoewel ze naar Gods Woord het monogame huwelijk als ordinantie Gods erkent, toch in een land, zoals bijv. onze Oost-Indische bezittingen, waar de polygamie nog volkszede is, dat polygame huwelijken tijdelijk moeten dulden. Hetzelfde geldt nu ook hier. Al erkent de Overheid, dat naar Gods Woord het zwaard haar geschonken is om den doodslag te weren, en dat volgens het recht Gods de moordenaar met den dood gestraft moet worden, toch zal ze rekening moeten houden met het feit, of in de volksconscientie het Goddelijk recht dezer ordinantie wordt gevoeld. Reeds het eenvoudige feit, dat de Overheid de doodstraf niet kan invoeren, zonder dat de Volksvertegenwoordiging daaraan haar goedkeuring hecht, toont, hoezeer de Overheid hier afhankelijk is van de overtuiging, die onder het volk heerscht. Ongetwijfeld ligt daarin de oorzaak, dat de verschillende Christelijke Ministeries, die we nu reeds gehad hebben, een dergelijk voorstel nog niet hebben ingediend. Want zelfs onder Christelijke rechtsgeleerden is men over de wenschelijkheid van de wederinvoering der doodstraf het niet eens, en we betwijfelen of een dergelijk voorstel zelfs thans in de Tweede Kamer een meerderheid vinden zou. Zal het tot wederinvoering der doodstraf komen, dan dient dus in de eerste plaats een actie op ons volk uit te gaan. Prof. Fabius deed daarom een uitnemend werk, toen hij onlangs het goed recht van de doodstraf in een breed wetenschappelijk betoog verdedigde. Eerst als de vrucht gerijpt is in de volksconscientie, kan ze worden geplukt. Reeds uit dien hoofde achten we een verzoek van onze Generale Synode aan de Overheid, om thans reeds, onmiddellijk, de doodstraf in te voeren, niet wenschelijk. Roeping der Kerk is wel om de Overheid het absolute recht Gods voor te houden, en ze doet dit ook in hare Confessie, gelijk we zagen, maar het schijnt ons niet op den weg der Kerk te liggen, uit te maken, in hoeverre thans reeds de

omstandigheden rijp zijn, om dit recht tot toepassing te brengen.

Hiermede breken we ditmaal af, om een volgende keer nog nader in te gaan op de vraag, hoe de Kerk tegenover de praktijk van de doodstraf heeft te staan.

Een dogmatisch geschil?

XXVIII.

Nog meer moeilijkheid levert de laatste plaats, waar het woord Hades voorkomt, nl. Matth. 16: 18, waar Christus, na de geloofsbelijdenis van Petrus belusteld te hebben, tot dezen zegt: „En ik zeg u, dat gij zijt Petrus en op deze petra zal ik mijne gemeente bouwen en de poorten van den Hades zullen haar niet overweldigen.“

Ook hier spreekt Christus in beidspraak. En het „bouwen der gemeente op de petra of rotssteen“ en de belofte, dat de „poorten van den Hades“ haar niet „overweldigen“ zullen, of gelijk men ook vertalen kan, haar in krachten niet overtreffen zullen, is niet letterlijk maar beeldspreukig te verstaan. Zulke beelden nu was Christus altoos gewoon aan het werkelijk leven, liet zelfs aan hetgeen in zijn onmiddellijke nabijheid gezien werd, te ontleenen. Volkomen terecht heeft men daarom ook in dit beeld een toespeeling vermoed op hetgeen Christus en de discipelen op dat oogenblik als voor oogen zag, en het beeld, dat Christus hier gebruikt, ontvangt daardoor zeker een eigenaardig licht. Toen Christus deze belijdenis van Petrus uitlokte, bevond hij zich, zoals in vs. 13 gemeld wordt, in de deelen van Caesarea Philippi, het tegenwoordige Banias, aan den voet van Hermons gebergte gelegen. Steil rijst daar in het dal een rots op, duizend voet hoog, die van boven gekroond werd door de machtigste en sterkste vesting van heel Palestina, een vesting die schier oninneembaar was voor den vijand en heel den omtrek beheerschte. Nog getuigen de ontzaglijke bouwwallen, hoe sterk deze vesting eenmaal was, en in Christus' dagen moest ze wel een even diepen indruk hebben gemaakt op ieder, die haar zag, als thans de rotsvesting Ehrenbreitstein tegenover Coblenz gelegen. Maar niet minder dan dat sterke kasteel boven op die rots, werd de aandacht getrokken door de donkere spelonk, aan den voet van dien rotswand in de diepte gelegen, de zoogenaamde Pangrot, waaruit met wild gedruisch de wateren van de Jordaan uitbreken naar buiten. Ook deze geheimzinnige grot behoorde tot de beroemdheden van Caesarea Philippi. Wie er thans nog de afbeeldingen van ziet, wordt getroffen door het woeste, het „unheimische“ dat deze spelonk aankleeft. Reeds vroeg had men deze grot in verband gebracht met den dienst der afgoden; er was een tempel gebouwd voor Pan en boven de grot was een afgodsbeeld in een nis uitgehouwen. Zoo had deze grot voor den Jood in Christus' dagen, die den diepten afkeer van alle afgoderij had, iets duivelsch, iets demonisch gekregen. En die sterke vesting daarboven op den rotswand en die donkere spelonk aan den voet van die rots vormden wel een aangrijpende tegenstelling.

Nu kan er kwalijk twijfel over bestaan, of het woord van Christus: gij zijt Petrus en op deze petra of rots zal ik mijn gemeente bouwen, zinspeelt op deze rotsvesting te Caesarea Philippi. De Apostelen zagen voor oogen, hoe sterk, hoe ongenaakbaar, hoe veilig voor elken vijandelijken aanval zulk een burcht was op een rots gebouwd. Christus vergelijkt hier dus zijn Kerk, zijn gemeente, bij zulk kasteel, op den top van zulk een rots gebouwd en daarom onneembaar voor den vijand. En om dit laatste nog sterker uit te drukken, voegt Christus er aan toe, dat zelfs de poorten van den Hades haar niet overweldigen zouden. Of Christus nu niet dit laatste beeld zinspeelt op die donkere spelonk aan den voet van de rots gelegen en die als 't ware een „poort naar de onderwereld“ vormde, valt wel niet met zekerheid uit te maken, maar heeft toch zekere waarschijnlijkheid voor zich. Daardoor zou ook de moeilijkheid worden opgelost, die schier alle uitleggers drukt, waarom Christus hier niet van den Hades zelf, maar bepaald van de poort van den Hades spreekt. Want zoo krijgt het beeld een treffende realiteit. Op de petra, den rotssteen van Petrus' belijdenis, rijst daar hoog in de lucht, in de volle klaarheid van 't zonnelicht des hemels, als een „stad op een berg“, de burcht van Christus' Kerk. Maar in de diepte, aan den voet van die rots, opent zich de poort van den Hades, de donkere diepte, waar de eeuwige nacht heerscht. Ongetwijfeld ligt daarin de oorzaak, dat de verschillende Christelijke Ministeries, die we nu reeds gehad hebben, een dergelijk voorstel nog niet hebben ingediend. Want zelfs onder Christelijke rechtsgeleerden is men over de wenschelijkheid van de wederinvoering der doodstraf het niet eens, en we betwijfelen of een dergelijk voorstel zelfs thans in de Tweede Kamer een meerderheid vinden zou. Zal het tot wederinvoering der doodstraf komen, dan dient dus in de eerste plaats een actie op ons volk uit te gaan. Prof. Fabius deed daarom een uitnemend werk, toen hij onlangs het goed recht van de doodstraf in een breed wetenschappelijk betoog verdedigde. Eerst als de vrucht gerijpt is in de volksconscientie, kan ze worden geplukt. Reeds uit dien hoofde achten we een verzoek van onze Generale Synode aan de Overheid, om thans reeds, onmiddellijk, de doodstraf in te voeren, niet wenschelijk. Roeping der Kerk is wel om de Overheid het absolute recht Gods voor te houden, en ze doet dit ook in hare Confessie, gelijk we zagen, maar het schijnt ons niet op den weg der Kerk te liggen, uit te maken, in hoeverre thans reeds de

constante der duist' Christus' schende le mag. Als d'opperoep' geldt die v' van den l' woord, wa' aanwijst, v' worden, en tegen elke daarom n' van Satan.

Zoo is een eeuw — zeker niet l' Alle Kerke der Middell' stantsche e matie heb' machtige g' burcht is l' woeden, ge' zekerheid, l' deze belofte

De nieuw werpen dez nemen op h' die het eer aan, dat hi hel, maar d' De groden aanvoerde, wijst er vo' altijd betecl nooit de he drukking: p' ontleend is a zegt, dat hi tot aan de p was; waar de den dood aa weinig steekl wel degelijk wordt, moe' toestemmen twijfeld. En aangaat, zoo „poort van ziet, maar Christus hier gebruikt. In J elders in het voorgesteld i poorten en g te duiden, d' dood in de weder komen niet het beeld die haar poo bewaren, ma' vesting, die vijandelijke le beeld draagt d ook afgesien reden, waarom in gewijzigde hebben.

Maar al zijn om de oude u werpen, toch u de keuze van van Gehenna l' schied. Er lig' waarheid in, d' dood in verba dan ook hierin moordenaar is v' „geweld des d' Koning heersc is daarom hier dan de macht i het levende v' in opgesloten, Apostel toont, dat de dood ve en haar den j' Dood, waar is u' overwinning wordt, wat de d' prikkel des Satan een men giane is, niet o' doodt, maar o' zonde verleidt d' des doods onder tegenover de g den Hades ziet macht der verle die van Satan u

Zoo opgevat l' waarom Christ' laat: „en Ik zal het koninkrijk gij binden zult hemel gebonden binden zult o' onthouden zijn.“ van de sleutelen deze sleutelen o' beurtelings gesl' Deze poort staa de poort van den macht, aan d' ligt de opdracht de poort van der de commandant. dat een vijandij geschieden, een uitzet en de sleu toevertrouwt, on poort alleen geope en gealoten word doet Christus hi het koninkrijk d' de sleutelen aan Maar dan blijkt sleutelmacht, tege de poort moet i niet de macht v' want dan zou e genezing der kra der dooden, maar tot zonde en onge hier bedoeld, is d' vergeven of te b ontsloten voor d' daar, die aan den